

OSEAS

Tx'olbil Xo'l Yi Liwre'j

Oseas, i' jun scyeri elsanl stzi' Ryos yi xconak tan Ryos mas waxak cient yob te yi ntaxk itz'ij Jesucristo.

Te yi jun tiempa'tz yi nación tetz Israel nskén chijatx quib. At lajuj k'u'j yi ja xom chiwi' te yi rey Jeroboam, yi cy'ajl Luwiy. At na bant cu'n na xcon yi yol yi e' aj Israel, nka yi yol yi e' xonl Efraín, nka yi yol yi e' aj Samaria, poro ite'n nin k'u'ja's yi na a'lchij Reino del Norte scyetz.

Ocnak Oseas tetz elsanl stzi' Ryos xchixo'l yi e' aj Israela'tz, te yi tiemp yi at tzaj Jeroboam tetz chireyil. Ej nin Samaria bi' yi lmak tnum kale atit yi najbil Jeroboama'tz, nin kale cawune't i'. Ej nin yi e' xonl Efraína'tz yi e' ben xomok scye'j yi e' aj Israela'tz ya'stzun yi jun k'u'j yi at mas chixone'n nin yi mas cham tan oyintzi' xchixo'l.

Ma yi e' aj Judá scyuch' yi e' xonl Benjamín, ya'stzun yi cobt k'u'j yi apart chireyil, nin yi na chibi'aj yi Reino del Sur.

Yi Oseas tu yi txkel ja chixcon tan Ryos tetz jun elsawutzil, tan xchajle'n yi xe'n quitane'n yi coblaj k'u'j yi e' xonl Israela'tz swutz i'.

Yi Weklil Yi Liwre'j

Yi bajx wekl (Cap. 1–3) na xchaj yi xe'n cu'n ban Oseas tu txkel. I'tz jun eltzaj wutzil te yi xe'n cu'n tz'ocopon Ryos tan chimoxe'n tzaj yi e' tetz tanum junt tir.

Yi ca'p wekl (Cap. 4–13) na xchaj sketz yi xe'n ban Oseas tan makle'n klo' chiwutz yi e' aj Israel te chiya'pl.

Yi toxen wekl (Cap. 14) na xchaj sketz yi xe'n cu'n ban yi toque'n Oseas tan chimoxe'n yi e' aj Israel tan chipakxe'n tzaj tk'ab Kataj, nin yi mbi cu'n sbajok yil chibansaj quib tu Ryos tzantzaj.

Yi najal Oseas

¹ Je yol Kataj Ryose'j yi opon twi' Oseas, yi cy'ajl Beeri, te yi tiemp yi chicawune'nlen yi e' rey Uzías,* Jotam,† Acáz,‡ tu Ezequías§ squib yi e' aj Judá. Nin ncha'tz te yi tiemp yi na cawun tzaj Jeroboam* cy'ajl Joás, tetz chireyil yi e' aj Israel. ² Xe'te'n tzun Kataj Ryos tan talche'n tetz Oseas yi xtxolbil yi stale' i' scyetz e' aj Israel: “Yi wetz intanum ni'cu'n e' chi jun xna'n yi aj bnol tetz, na ja chin cyaj cyen quilol. I bin jalu' ba'n cǎben tan awumewe'n tu jun xna'n aj bnol tetz, nin ba'n jal anitxa' te'j. Chocopon tzuntz tetz tal jun wi'tz bnol tetz.”

³ Tumewe'n tzun Oseas te'j jun xna'n yi na bi'aj Gomer, me'l Diblaím nin tzun oc lac'puj jun ni'-tz te'j. Xicy tzun ban te yi ni'a'tz yi ul itz'ok te'j. ⁴ Tlol tzun Kataj Ryos tetz Oseas: “Ba'n tz'oc bi' yi ni' awa'n tetz Jezreel,† na txant cuntu' tan woque'n tan tak'le'n chicaws yi e' xonl k'ajtzun rey Jehú, tan paj yi jun c'olaj wunak yi e' baj quimsal le ama'l

* **1:1** 2R 15:1-7; 2Cr 26:1-23. † **1:1** 2R 15:32-28; 2Cr 27:1-8.

‡ **1:1** 2R 16:1-20; 2Cr 28:1-27. § **1:1** 2R 18:1; 20:21; 2Cr 29:1—32:33. * **1:1** 2R 14:23-29. † **1:4** 2R 10:11.

Jezreel. Nin nocpon tan xite'n cu'n yi ca'wl yi at tk'ab yi tnum tetz Israel. ⁵ Ncha'tz tul yi jun k'eja'tz nocpon tan xite'n cu'n yi e' sanlar tetz Israel,” chij Kataj Ryos bantz.

⁶ Je'n tzun tekal Gomer pwokil junt ni'. Xun tzun ban te junt ni'a'tz. I tzun tal Kataj Ryos tetz Oseas: “Ba'n tz'oc bi' yi ni' awa'n tetz Lo-ruhama,[†] na qui't tz'el ink'ajab scye yi e' aj Israel, nin qui't tzincuy chipaj. ⁷ Ma yi e' xonl Judá, tz'elpon ink'ajab scye'j, nin xchicloxok wa'n, yi in wetz yi in chitaj, yi chiRyosil. Poro quil chiclox wa'n tak'on e'chk ma'cl chi tane'n c'oxbil flech nka spar. Ej nin quil no'c tan chiclaxe'n tak'on jun oyintzi'. Nin quil chixcon sanlar wa'n yi ate'e'n te'j chej.”[§]

⁸ Yi tele'n tal ni' Lo-ruhama te xtxu'tx, nin tzun oc lac'puj junt ni' te yi txkel Oseas. Xicy tzun ban te junt ni'a'tz yi ul itz'ok. ⁹ Tlol tzun Kataj Ryos tetz Oseas: “Tz'oc cyen bi' yi ni' awa'n tetz Lo-ami,^{*} na yi axwok itetz nk'e'tzt axwok intanum jalu', nin yi in wetz nk'e'tzt in iRyosil jalu'.”

Yi sjalok yi banl Kataj squibaj yi e' xonl Israel tzantzaj

¹⁰ Tz'opon jun k'ejlal yi xchipuc'unk yi e' xonl Israel chi tane'n yi tajlal yi samlicy' yi at tzi mar.[†] Ej nin cya'l jun nink xcy'e' tan tajle'n chixone'n. Ej nin tul yi ama'le'j kale wal-nak yi inyol tzitetz: “Quibixwok tetz waja,” swale' tzitetz: “Axwok jun c'olój inme'l

[†] **1:6** “Lo-ruhama” na elepont yi jun yi cya'l na el k'ajab te'j.

[§] **1:7** 2R 19:35; Zac 4:6. ^{*} **1:9** “Lo-ami” na elepont “nk'e'tz e' intanum”. [†] **1:10** Gn 22:17.

incy'ajl, yi in wetz yi in iRyosil, yi bintzi nin itz' in.”†

- 11 Ej nin chimole' quib yi e' xonl Judá scyuch' yi e' aj Israel nin sbixek jun ntzi' chireyil cya'n. Xchipakxok Jerusalén. Chitzajok bene'n tzi'n wi munt. Nin spuc'unk chiwutz, nin chumbalaj nin sbne' yi jun tiempa'tz, yi na bi'aj Jezreel.§

2

1 Ej nin scyale' tzuntz squibil quib: “O' len tanum Kataj Ryos jalu'.” Nin yi e' xna'n scyale': “Na el k'ajab Kataj Ryos ske'j jalu'.”

Yi e' xonl Israel ni'cu'n cyajtza'kl swutz Ryos tu tajtza'kl jun xna'n yi ja cyaj tilol yi chmil nin yi tz'ocpon cawse'n tan paj

2 Poro je yol Kataj Ryose'j: “iNque'nwok tan xotxle'n itxu'!*. Xochwok i', na nk'e'tzt wuxkel jalu', nin nk'e'tz in chmil i' jalu'. iNink ltil cyen yi tajtza'kl tan jople'n inwutz! iNink lche'l yi e' tuch'a'tz† te'j c'u'l! 3 Nin ko quil sban, cupon tzun intzek'baltz chibanak yi tule'n itz'ok, yi tx'anl cuntu' bantz tele'n xtx'ix.† Tz'ocpon i' wa'n chi jun ama'l yi chin skej nin, kale qui'cle't mu'x a'bal, nin nocpon tan biyle'n cu'n tan sak tzi'. 4 Ej nin quil tz'el ink'ajab scye'j yi e' nitxajil, na ja chijal tan yi jopol wutzaji'n. 5 Na yi chitxu' ja c'ay

† 1:10 Ro 9:25, 26. § 1:11 “Jezreel” na elepont “jun awal ujul”. Poro yi xe' yi ajtza'kl i'tz, yi tz'ocpon Ryos tan bixbaje'n Israel le tetz ama'l. 2S 7:11b-16; Ez 37:22; Os 3:5; Is 9:6, 7; Am 9:11; Miq 5:2. * 2:2 Yi yol “itxu” na elepont cyakil yi e' wunak xonl Israel.

† 2:2 Ez 16:8-63. ‡ 2:3 Is 47:1-3; Ez 16:37-39; Ap 17:16.

tib tetz alchok. Nin ja el k'ej i' tzinwutz yi tlol: 'Nchimben tan chijoyle'n wuch' na scyak'e' inwa' tu wuc'a', nin scyak'e' innok' tu balaj lino tu aceit, nin scyak'e' balaj win swetz.'§

⁶ "Tan tu' ya'tz tane'n nocpon tan tocse'n tx'i'x tul be', nin tz'ocpon jun pe'm wa'n solte'j i'. Bantz qui't ljal puntil be' ta'n. ⁷ Mben xomok tan chijoyle'n yi e' tuch', poro quil jamelan. Tz'ocpon tan chijoyle'n, poro quil jal banl scye'j. Stale' tzuntz: 'Ba'n tcu'n chimpakxij te yi bajx wuchmil, na chumbalaj nin wutane'n yi atin tzaj te'j, swutz yi jalu', chij sbne'.

⁸ "Poro lastum yi qui nin pujx ta'n yi i'tz in ak'on yi ixi'n tu yi ta'al uva tu aceit tetz. Nin yi in puc'sane'n yi oro tu sakal yi nxcon tak'un jalu' tan toyil tetz yi ryosila'tz, yi e' Baal. ⁹ Cha'stzun te nocpon tan majle'n len yi ixi'n tu yi ta'al uva yil tz'ucu'l tiemp tetz cosech. Nin tz'elpon inmajol yi nok', tu yi lino yi wak'nak tetz tan jople'n yi xtx'ixl.

¹⁰ Nin slajluchaxk yi tetz xtx'ixl wa'n xchiwutz yi e' tuch', nin cya'l jun xcyek tan colche'n tink'ab.

¹¹ Nocpon tan xite'n yi tzatzin paz yi at tuch', nin stzajk yi e'chk k'ej wa'n yi na bajij tuch'. Ncha'tz xitok yi e'chk tzatzi'n yi na bajij yi na je'ul yi ac'aj xaw, tu cyakil yi e'chk k'ej ujle'n, tu cyakil e'chk tzatzi'n* yi na bajij tuch'. ¹² Ej nin nocpon tan po'tze'n yi e'chk cojbil yi uva cu'n tu yi e'chk cojbil yi ibx cu'n awij swutz, na je na tale'j: 'Tircu'n yi incoseche'j, i'tz yi inchojo'n yi ncyak' yi e' wuch' swetz.' Poro yi in wetz nocpon tan xite'n cu'n cyakil yi e'chk ama'la'tz, nin xtze' tu' tz'itz'ok wa'n

§ 2:5 Jer 2:23-25; 3:1-2; Os 4:12-14. * 2:11 Is 1:12-14; Am 5:21-23.

tul, nin tircu'n yi cosech sbajk cyak'un yi e' smaron txuc. ¹³ Nocpon tan cawse'n tan paj yi jun c'olaj tiemp yi mmo'c tan pate'n insens xchiwutz e'chk ryosil yi banij cuntu' tane'n, na nin cu' wekol tib, nin ja xcon e'chk xmalk'ab tu uwaj ta'n tan yubse'n tib yi bene'n xomok scye yi e' tuch'a'tz, ma yi in wetz, ja chin cyaj cyen tilol. Jun cu'n yol tzincawse', na yi in, in Ryos, nin na ne'l cu'n te inyol.

Ilen nin spek'ok Kataj scye'j yi e' xonl Israel

¹⁴ "Por je tzimbne'e'j: Tz'ul jun tiemp yi nocpon tan moxe'n yi xna'na'tz, nin mben incy'al le jun ama'l yi tz'inunin tu', nin nocpon tan mayse'n c'u'l. ¹⁵ Ej nin swak'e' junt tir e'chk balaj cosech scyetz. Swak'e' uva, nin jepon intx'ixpul yi joco'j yi na bi'aj Acor† tetz jun ama'l yi at chich'iw te'j tan jale'n tzatzi'n. Cyakil e', xchibitzink chi banake' tentz. Xchibitzink chi banake' yi cyele'n tzaj liwr jak' chica'wl yi e' aj Egipto. ¹⁶ Ej nin tul yi jun tiempa'tz yi at tulbil, scyale' swetz: 'Ilu' jun c'olaj wuchmil.' Nin qui't cyal junt tir: 'Yi ketz kapatrón i'tz Baal.' Jun cu'n sbajok yi xtxolbila'se'j, na yi in wetz in Ryos nin na ne'l cu'n te inyol. ¹⁷ Qui't china'wsij chibi' yi e'chk ryosa'tz yi banij cuntu' quitane'n, na qui't xcon scyetz.

¹⁸ "Yil tz'ul yi jun k'ejlala'tz tzimbne' jun trat scyuch' yi e' smaron txuc, nin scyuch' yi e' txuc yi na chixicy'in, nin scyuch' yi e' lu'bj, tan qui't chilo'one'n yi e' intanum. Ncha'tz copon inxitul yi e'chk ma'cl tetz oyintzi' chi tane'n e'chk c'oxbil

† **2:15** "Acor" na elepont sotz c'u'lal. Jos 7:26; Is 65:10.

flech tu spar, na qui't lbajij junt oyintzi' scye'j. Nin xchujek nin qui't xchixob tetz jun chicontr. ¹⁹ Axwok xonl Israel cxocpon tzun woktz wa'n tetz wuxkel tetz ben k'ej ben sak, junit skabne' swutz yi ley. Tzinchaje' yi lok' ib tzitetz, na yi in wetz wi'nin na el to'kl inc'u'l tzite'j. ²⁰ Cxocponwok junt tir tetz wuxkel nin quil cxe'l te inc'u'l. Nin tz'elpon itxum tetz yi jun cu'n in itajcawil. ²¹ Jun cu'n yol na wal-nin: Tul yi jun tiempa'tz yi at tulbil swak'e' cyakil yi na ijak swetz. Swak'e' yi a'bal tetz yi cojbil, nin yi cojbil swutzink tan balaj ujul. ²² Chumbalaj nin sbne' yi triw, nin chumbalaj nin sbne' yi cosech uva, tu e'chk cosech tetz oliw. Ya'stzun sbajok yil cxo'cwok tan c'uche'n ibanl swetz, na in Jezreel,[†] yi awal ujul tane'n. ²³ Nocpon tan ibixewe'n tul yi itetz iluwar, tan jale'n wetz ink'ej. Ej nin tz'elpon ink'ajab tzite'j yi axwok yi na a'lchij: 'Yi e'a'tz, yi cya'l na el k'ajab scye'j'. Nin swale' tzitetz: 'Axwok intanum'. Nin yi axwok itetz tzitale' swetz: 'Yi ilu' teru' Ta', ilu' kaRyosil.' ”

3

Oseas tu yi xna'n yi jopol wutzaj

¹ Ej itzun yi tele'n tiemp, nin tzun tal Kataj Ryos swetz: “Quilo'k tan joyle'n junt tir yi awuxkel,* nin ba'n tzacy'aj tzaj junt tir tzawe'j, tan xchajle'n tetz yi wi'nin na cxpek' te'j. Qui'c na ban yi ko ja tak' tib scyetzak yaj. Banaj yi xtxolbile'j, na i'tz jun elsawutzil tetz yi in wetz, na in iRyosil yi wi'nin

[†] **2:22** “Jezreel” ba'n xmayu' nota tetz versículo 1:11. * **3:1** At traducción yi na tal yi i'tz junt xna'n yi wi'tz bnol tetz poro tan yi contexto, i'tz lo' Gomer yi txkelbe'n Oseas.

na chimpek' tzite'j. Wech na ja cho'c yi e' axonl tan lok'e'n wutz e'chk ryos, nin tan toye'n e'chk balaj oy scyetz chi tane'n torta yi na bnix tan wutz uva yi skejt, poro ilenin na chimpek' tzite'j,” stzun Kataj Ryos ban swetz. ² Ja tzun inlok' junt tir yi wuxkel, tan o'laj piḡa'l sakal tu ox cient tu junaklaj litr cebada. ³ Itzun waltz tetz: “Tajwe'n tan acyaje'n swe'j tetz jun c'olaj tiemp, yi ntaxk kawitbej kib. Nin quil tzawak' awib tetz junt. Ncha'tz yi in wetz, quil tzinjop† awutz te'j junt xna'n.”

⁴ Yi jun xtxolbila'tz na elepont, yi qui't jal jun chireyil nka jun wi'tz cyajcawil tetz wi'nin tiemp. Quil jal puntil tan cyoyil chitx'ixwatz, nin quil jal yi be'ch tetz pale' yi na bi'aj efod kale atit yi cob tal ne'ḡ c'ub‡ yi chin xan nin. Ncha'tz quil jal yi be'ch tetz jun pale'. Nin qui't jal jun ryos yi banij cuntu' xe'ak chica'l. ⁵ Ma na yil jepen tamp yi jun tiempa'tz, cyosaje' quib juy nin ḡchipakxok tan chixome'n swe'j,§ yi in wetz yi in Jehová, yi chiRyosil. Ej nin ḡchixomok te chiReyil, yi jun xonl k'ajtzun rey Luwiy. Na tul yi wi'tzbil tiemp chocpon tan tak'le'n ink'ej, nin ḡchitzatzink te chibanl yi swak'e' scyetz.

4

Yi oyintzi' yi at ḡchixo'l Ryos scyuch' yi e' aj Israel

† **3:3** Na lo' elepont yi tz'icy'pon jun c'olaj tiemp yi ntaxk ljal yi tzatzin ḡchixo'l Ryos scyuch' yi e' xonl Israel. ‡ **3:4** Yi cob tal c'uba'tz na bi'aj Urim tu Tumim nin xconak cyak'un yi e' wi'tz pale' tan tele'n chitxum te tajbil Ryos. § **3:5** Zac 12:10; 13:1.

¹ E'u' jun c'olój aj Israel quibit tzaju' yi yol Kataj Ryos. Ja xe'tij jun oyintzi' ta'n scye'ju', yi e'u' yi najlche'u' le ama'l cwent Israel. Na qui't na chibanu' jun ba'n squibil quibu', nin qui't na chipek'u' te'j i', nin qui na cyeku' ħchi'. ² Ma na ntin suke'n e'chk yol cyanu' yi qui na che'l cunu' te'j. Ntin la'jil na chiyolu'. E'u' cu'n biyol nak, nin e'u' cu'n alk'om. E'u' cu'n aj jopol wutzaj nin aj oyintzi', nin qui na chitane'u' tan chibiyle'n wunak. ³ Tan tu' yi xtxolbila'tz wi'nin na chibisun cyakil e' wunak tul chitnumilu', nin qui't na jal puntil cya'n tan chicolol quib. Ncha'tz yi e' smaron txuc scyuch' yi e' txuc yi na chixicy'in, scyuch' yi e' txuc yi najlche' xe mar, wi'nin chisotze'n tircu'n.

Yi tlol Ryos yi at len quilyi e' pale'

⁴ Je yol Kataje'j: “iYi axwok pale' ba'nt cu'n yi quil cxo'cwok tan talche'n yi paltil junt! Na yi oyintzi' i'tz ntin skaxo'l tzituch'. ⁵ Sk'ejl cu'n nocopon tan ixite'n, nin ncha'tz lak'bal chinxite' yi e' elsanl intzi'. Icyakil cu'n tuml itxu' tu ixonl chixitokwok wa'n. ⁶ Lastum yi e' weri intanum, na tan ipaj na chixon tul tz'o'tz wutzil; nin na chiben tul il; nin na chixit. Na yi axwok itetz yi axwok pale', qui na ijoy yi balaj ajtza'kl. Cha'stzun cxelpon tzun laju'n te imunl, na ja el yi inchusu'n te ic'u'l. Nin qui't tzun tz'ul tx'akx tinc'u'l tan tak'le'n chibanl yi e' ixonl, scyuch' yi e' imam, yi xomt che' tzaj.

⁷ "Axwok pale', yi ħch'uye'n itajlal, ncha'tz ja ch'uy itil tan yi e'chk takle'n ploj yi na iban tzinwutz. Cha'stzun te qui't lwak' ik'ej ma na tz'elpon itx'ix wa'n. ⁸ Na cxriquinwok tan tu' yi na chijuch yi e' intanum quil. Cha'stzun te wi'nin na

cxtzatzinwok yi na chijuch quil yi e' wunaka'tz.
⁹ Poro swak'e' icaws cyakil cu'n axwok pale', nin ncha'tz swak'e' chicaws yi e' intanum tan tircu'n yi e'chk takle'n cachi' yi na chiban. ¹⁰ Na jun cu'n ja cyaj cyen itilol lok'e'n inwutz. Cxwankwok, poro quil noj ic'u'l. Tz'ilok'e' wutz junt tx'akajt ryos tan puc'se'n klo' iwutz, poro juncu'n quil puc'un iwutz," chij Kataj.

Junt len cyajtza'klyi e' aj Israelyi na chilok' wutz junt ryos

¹¹ "Tan yi jopol wutzaji'n tu yi xc'ala'i'n, na xit tajtza'kl jun yaj. ¹² Poro yi axwok intanum na cxtzanwok tan jakle'n itajtza'kl xchiwutzak yi e'chk ryos yi tze' tu'. Nin na xcon e'chk tal xle'm tze' ita'n tan swerti'n. Tan tu' yi na el italma' scye'j yi e'chk ryosa'tz, na cxubsij. Nin yi na cxomwok scye'j, na icolcyenwok yi in, yi iRyosil. ¹³ Na na cxo'cwok tan pate'n insens scyetz, wi'ak e'chk wutz tu e'chk ju'wtz, nin ite'n nin na ibanwok tzak'ak mujil e'chk wi' bakch nin tzak'ak e'chk wi' tze' yi wi'nin xak. Ncha'tz yi e' ime'l at len cyuch' nin yi e' itlib e' len cu'n jopol wutzaj. ¹⁴ Poro quil no'c tan chicawse'n tan yi quila'tz, na axwok chajol tetz scyetz. Na yi na itoy yi itx'ixwatz, ncha'tz na iwitbej itib scyuch' yi e' xna'n yi ate'-tz tan banle'n tane'n chimunl le chityoxil yi e'chk chiryosila'tz. Tan yi xtxolbila'tz ja cxbenwok tul il, na qui'c itajtza'kl.

¹⁵ "Axwok aj Israel jun cu'n yol ja ijop inwutz, poro yi e' aj Judá ban cye'tz, na txe'n chixom te itajtza'kl. Qui't tzun cxbenwok le ama'l Gilgal nka Bet-avén. Ncha'tz quil tzina'wsajwok imbi' tan

cha'tz tu', tan xcone'n tetz quiwel iyol yi nk'e'tz bintzij. ¹⁶ Na yi axwok itetz, chin tze'tzuj nin te italma', chi stze'tzal tajtza'kl jun ne'x tor yi chin pajol ca'wl nin. Cha'stzun te quil wak' ama'l tzitetz tan iwane'n tul jun ama'l yi txa'x wutz tane'n, chi na chiban e' tal cne'r yi chin c'ulutxum nin e'. ¹⁷⁻¹⁸ Lastum axwok xonl k'ajtzun Efraín, na ja cxomwoknin tan lok'e'n chiwutz e'chk ryos yi banij cuntu' quitane'n. Ni'cu'n mmibanwok chi cobox kbarel yi na chicu' trimp tan paj yi a' yi at xchiwi'. Cyakil nin k'ej na ijop inwutz scye yi e'chk iryosila'tz. Wi'nin na cxpek'wok tan tele'n itx'ix, swutz yi jalse'n ik'ej tzinwutz. ¹⁹ Cha'stzun te tz'ul jun chin salhcam wa'n tane'n, tan imasle'n len swutz iluwar. Tz'elpon tzun itx'ix tan paj iya'pla'tz.

5

¹ "Ma jalu' axwok pale' nin axwok aj Israel bitwok tzaj inyole'j. Ncha'tz bitwok tzaj axwok wi'tz ajcaw tetz tnum, na xe'tok xtisya'i'n wa'n tzite'j, na cu'nnak jun pa'tx ita'n tan chixubse'n yi e' wunak le ama'l Mizpa. Nin jalen yi wi'wtz yi na bi'aj Tabor ja bnix jun leb ita'n tane'n, tan chichoble'n yi e' weri intanum. ² Ni'cu'n yi jak bnix jun chin jul ita'n, le ama'l yi na bi'aj Sitim tan chibense'n yi e' tal prow wunaka'tz tul. Ej nin tan yi e'chk itajtza'kla'tz nocpon tzuntz tan icawse'n cunin. ³ Yi axwok xonl Efraín na el intxum tetz yi x'e'n itane'n. Ncha'tz axwok aj Israel na el intxum tetz itxumu'n. Na yi axwok xonl Efraín ni'cu'n itane'n chi jun aj bnol tetz. Nin yi axwok aj Israel, ja tz'ilin italma' tan itxumu'n. ⁴ Ma jalu' tan paj yi e'chk

takle'na'tz yi na ibanwok, qui't na a'w pakxe'n ita'n swe'j. Lamij itajtza'kl tan yi iya'pl. Cha'stzun te qui na cxo'c c'ulutxum jak' inca'wl yi in wetz yi in iTaj Jehová. ⁵ Na lajluchax yi at len itil, tan tu' yi na itocsaj itib nim tu itajtza'kl. Axwok jun c'oloj xonl k'ajtzun Efraín, ja cxje' trimp tan paj iya'pl. Ej nin lastum yi e' aj Judá, na ncha'tz e', chiben tul il tan ipaj. ⁶ Bintzij, na ijoywok puntil tan mayse'n inc'u'l tan e'chk tal ne'x cne'r tu ne'x tor. Poro qui'c rmeril na ja cyaj cyen wilol axwok jalu'. ⁷ Yi itoque'n tan joyle'n junt iryosil, ja ijopwok inwutz tane'n. Ja jal initxajil poro nk'e'tz in chitaj. Cha'stzun te yil je' ul yi ac'aj xaw cxbenwok pres tuml cyakil ime'bi'l xchik'ab junt jilwutz wunak."

Yi chicaws yi e' aj Israel scyuch' yi e' aj Judá

⁸ ¡Or scwe'n e'chk chun, yi tuc' cne'r, le ama'l Gabaa tan talche'n yi txant tan xe'te'n jun chin oyintzi'! ¡Ncha'tz cuken e'chk chun le ama'l Ramá! ¡Chijek c'asu'n yi e' sanlar cwent Bet-avén! ¡Ba'n tzitalwok scyetz yi e' aj Benjamín! Or tzitilwok, na ja wi't chu'l icontr tan itz'amle'n. ⁹ Yi ina'tz in Ryos nin na chintzan tan xtxole'n yi mbi cu'n sbajok tzite'j tul yi jun tiempa'tz, na xitu'n cunin tzibne'wok, yi axwok jun c'oloj xonl Efraín,* na swak'e' icaws.

¹⁰ "Ncha'tz yi e' wi'tz chibajxomil yi e' aj Judá, ni'cu'n cyajtza'kl scyuch' yi e' wunak yi na cho'c tan xtx'ixpe'n mojomil yi e'chk ama'l. ¡Poro jun cu'n wicy'se' inc'u'l scye'j! ¹¹ Yok'ij che' yi e'

* **5:9** Yi bi'aj Efraín, na jop cyakil yi e' aj Israel, yi lajuj k'u'j yi ate' cwent yi reino del norte. Qui na jop yi e' aj Judá, yi e' yi ate' cwent yi reino del sur.

xonl Efraín cya'n chicontr, qui't na chicawun jalu', tan paj yi ja chixom tan lok'e'n chiwutz yi e'chk ryosa'tz yi banij cuntu' quitane'n. ¹² Xchibajk wa'n, chi na ban yi txil tan bajse'n jun be'chok, nin xchipo'tok yi e' aj Judá wa'n chi na po'tij jun tz'lum tan poc'.

¹³ "Yil tz'el chitxum yi e' aj Efraín tetz yi nim il quitane'n, nin yil tz'el chitxum yi e' aj Judá tetz yi nim il yi q'uixpnak yi at te chiwankil tane'n, cho'n tzun chibentz jalen Asiria tan jakle'n xch'eybil cyetz tetz yi wi'tz rey. Poro yi rey quil xcy'e' tan tulse'n yos scyuch' yi e' xonl Efraín, nin quil xcy'e' tan stz'aque'n yi q'uixpe'n yi at te'j Judá. ¹⁴ Nocpon tzuntz tan chibiyle'n cu'n yi e' aj Efraín scyuch' yi e' aj Judá chi na ban jun león yi na oc tan biyle'n cu'n jun cne'r. Nocpon tan piñe'n cu'n chiwankil, nin lche' wil cyentz. Chelpon incy'al joylaj len, nin cya'l jun xcyek tan chicolpe'n tink'ab.

¹⁵ "Chin pakxok tzuntz le inca'l, jalen cu'n yil tz'el chitxum tetz yi quil yi na chijuch, nin jalen cu'n yil chu'l tan injoyle'n. Na yil cho'c wutz pe'm, chu'lt tzun tan injoyle'n xe inca'l."

6

Yi mbi scyale' yi e' aj Israel yil chipakxij tan joyle'n Kataj

¹ Quin tircu'n o', kapakxoken jak' ca'wl Kataj Ryos. Ocnak i' tan kaxite'n cu'n, poro ncha'tz tz'ocpon tan katxicbaje'n junt tir. Ja kaq'uixpij ta'n, poro ncha'tz xcyek i' tan katz'aque'n. ² Tul jun tkuj tz'ul yos ta'n skuch'. Tz'ocpon tan katxicbaje'n junt tir, tan kanajewe'n tuch' i'. ³ Kabuche'

kib tan koque'n jak' ca'wl i'. Na jun cu'n, tz'ul i' tan kuch'eye'n chi na ban yi na je'ul yi k'ej cyakil k'ej. Nin jun cu'n tz'ul tan kuch'eye'n, chi na ul yi a'bal tul yi tetz tiemp.

Yil tbit Kataj chitzi' chikul yi e' xonl Israel

⁴Je na tal Ryose'j: "Lastum axwok jun c'olox xonl Efraín. ¿Mbil tzimban tzite'j? nin ¿mbil tzimban tzite'j axwok aj Judá? Na yi lok' ib yi at ita'n swe'j ni'cu'n tu yi sbak' yi na jal jalchan yi jalcunin na xit, nin ni'cu'n tu yi k'ab che'w, yi jalcunin na el xit. ⁵Cha'stzun te in inno'cnak tan ixite'n cu'n tan yi yol yi walmak scyetz yi e' elsanl intzi'. Na tan yi txolbil yi nwal tzitetz, ja cxlo'onwok wa'n. Poro slajluchaxk yi imbalajil tziwutz chi na ban yi na ul skil. ⁶Yi wetz wajbil i'tz yi nink cxe'l cu'n te iyol yi isuknak swetz, tetz cu'n italma', swutz yi e'chk balaj oy tu itx'ixwatz yi na itak' swetz. Na yi in wetz yi na waj i'tz yi nink tz'el itxum tetz yi xe'n cu'n wutane'n, nin yi nink cxo'c c'ulutxum jak' inca'wl. Na qui'c na tak' yi nink cxo'c tan toye'n tu' e'chk oy yi patu'n cu'n na ban tzinwutz, ko qui na iban tane'n inca'wl.

⁷"Poro yi axwok itetz ni'cu'n axwok chi banak cyen Adán, qui nin miban tane'n yi trat yi bnixnak ka'n tzituch', qui nin el cu'n ik'ab te'j. ⁸Na yi ama'l Galaad i'tz jun luwar yi nojnak cya'n mal wunak. E' cu'n biyol nak ate'. ⁹Ej nin yi e' pale', ni'cu'n e' tu jun k'u'j alk'om, yi ntin chiwutz cyen te chime'bi'l wunak, na na cho'c tan chibiyle'n wunak nin na chiban e'chk takle'n yi chin juntlen nin tul yi be' yi na ben Siquem. ¹⁰Ncha'tz axwok xonl Israel, ja wil e'chk takle'n yi chin juntlen nin yi na ibanwok.

Na yi e' xonl Efraín, ja chin cyaj cyen cya'n chi na ban jun xna'n yi na xom nin scye'j e' tuch', na ja chipek' scye'j yi e'chk ryos yi banij cuntu'. Ncha'tz yi e' mas xonl Israel ja xom nin chiwi' te cyajtza'kl.

¹¹Ncha'tz axwok aj Judá, ja wi't bixe' yi k'ejlal wa'n tan icawse'n.

"Poro yi jalu' yi na chintxumun tan tak'le'n chibanl yi e' intanum Israel junt tir,

7

¹ej nin yi na chintxumun tan chitz'aque'n junt tir yi e' xonl Efraín scyuch' yi e' aj Samaria, ilenin na lajluchax yi chiya'pl tu yi quil tzinwutz. Na cyakil e', e' len cu'n la'j, e' len cu'n alk'om na na cho'c xe'ak ca'l tan alak'. Ej nin na chimajlen chime'bi'l yi e' wunak yi na chixon lakak be'. ²Qui na cho'c tan xtxumle'n yi qui na el yi quil te'j inc'u'l. Nin qui na cho'c tan xtxumle'n yi ite'n nin quila'tz tz'ocpon tan chitz'amle'n cu'n. Na yi e'chk takle'n cachi' yi na chiban ilen nin at tzinwutz.

Yi talol Ryos yi chin c'uxul nak yi e' wi'tz ajcaw tetz tnum

³"Chin junt len nin cyajtza'kl yi e' intanum nin chin la'j nin e'. Poro ntin stze'e'n tu' na chiban yi rey scyuch' yi e' mas wi'tz ajcaw scye'j. ⁴Poro cyakil cu'n e', e' len cu'n jopol wutzaj. Na ni'cu'n cyajtza'kl tu yi k'ak' yi na lamcan tul jun xchujil pam, qui na tzaj yi na oc yi bnol pam tan xyulk'e'n yi k'ot. ⁵Na yi bixewe'n chirey, ja cho'c yi e' bajxom tan tocse'n a' twi', tan poyse'n wutz, nin qui nin pujx tan tal prow rey yi mbi na tzan banle'n te'j, nin ja tak' nin k'ab scyetz yi e' yi na

chixbajtzi' cyen te'j. ⁶ Ntin na chitzan tan xtx-umle'n yi xe'n chiban tan poyse'n wutz yi chireyil. Ni'cu'n cyajtza'kl tu yi k'ak' yi at tul jun xchujil pam, yi na cu' mol tane'n lak'bal. Poro yi na ul skil, iñnin na lamcane't. ⁷ Yi cyajtza'kl chin cachi' nin, ni'cu'n tu yi jun k'ak'a'tz yi qui na tzaj cunin tul yi xchujil pam. Nin yi na je' chitu'n, na je' tinc'uj junt tir. Ni'cu'n tzun tane'n cyajtza'kl na qui na tzaj cunin, na ilenin na chioy puntil tan cyelse'n cu'n yi chireyil. Tircu'n yi chireyil ja chiquim len cya'n. Poro lastum cya'l nink jun scyeri e' reya'tz jak oc tan jakle'n xch'eybil tetz swetz," chij Kataj.

Yi xe'n cu'n e' ban yi e' aj Israel yi cyaje'n cyen quilol yi chiRyosil

⁸ "Lastum yi e' xonl Efraín ja cu' chiyujul quib scyuch' yi e' awer nak. Ni'cu'n tzun quitane'ntz chi tane'n jun waj yi qui' nje' sukchij, yi jalaj ntzi' xlj sk'ajnak. ⁹ Na yi e' awer nak ja chixcy'e' tan xite'n cu'n chichamil, poro lastum e' qui na el chitxum tetz. Ja wi't skojax chiwi' tane'n poro qui na chinachon te'j yi ja cu' xitu'n chitxamil. ¹⁰ Tan tu' yi ja cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl, i'tz jun techl yi at chipaltl. Lajluch cu'n yi at quil. Ja chitij wi'nin q'uixc'uj, poro tan paj chinimel qui nin ncho'c tan injoyle'n, wech in Jehovah, in chiRyosil. ¹¹ Ni'cu'n yi e' xonl Efraín tu jun plomx yi q'uixpnak, yi qui't na pujx ta'n yi mbi na tzan tan banle'n. Qui'ct cyajtza'kl, na na cho'c tan jakle'n xch'eybil cyetz scyetz yi e' aj Egipto. Nin ncha'tz jalcunin na chiben scye'j yi e' aj Asiria tan jakle'n xch'eybil cyetz scyetz. ¹² Poro yil cho'c tan joyle'n yi xch'eybil cyetza'tz, mben tzun inc'oxol yi

inlebtz squibaj, nin xchitx'amxok wa'n, nin xche' incawse' tan paj yi cyajtza'kl yi chin junt len nin.

¹³ ”¡Lastum e' na ja chincyaj cyen quilol! Tz'ul chan yi sotze'n xchiwutz, na ocnake' tan contri'n swe'j. Yi wetz ntin na waj no'c tan chicolche'n, poro yi e' cyetz ntin inyolche'n cya'n, nin ntin la'jil na cyal. ¹⁴ Te yi ate' yabi'x wi chisoc, na chi'xch'intzaj swetz, poro nk'e'tz tetz cu'n cyalma'. Na cho'c tan lo'onse'n chiwankil tan jakle'n tu' chiwa', tu quic'a' scyetz yi e'chk chiryosil yi banij cuntu' quitane'n. E' te'n tzun na chicu' tk'ab yi chiya'bl nin na chipo'tzaj quib squibil quib, na e' len cu'n contr swe'j. ¹⁵ In nno'cnakin tan chichusle'n te yi balaj, nin ja wak' xchamil chik'ab, poro ilenin ja bnix e'chk takle'n cya'n, yi chin junt len nin tzinwutz. ¹⁶ Na ja cho'c tan lok'e'n chiwutz e'chk ryos yi banij cuntu' quitane'n. Ni'cu'n tzun e' tu jun c'oxbil flech yi jetx' na c'oxon. Ntin na cho'c tan tz'olche'n inyol, nin tan yi txolbila'tz xchilo'onk yi chibajxom tan spar, nin xchitze'enk yi e' aj Egipto scye'j.

8

Yi bixewe'n chicaws yi e' aj Israel tan paj yi ja cho'c jak' chica'wl e'chk ryos yi banij cuntu' quitane'n

¹ ”Ma jalu' tajwe'n cu' chun cya'n yi e' intanum tan chimolche'n yi e' sanlar, na chu'l contr scye'j chi na saj juchp jun q'uil q'uitx tcyaj tan stz'amle'n yi xchib. Na yi e' cyetz qui nin mme'l cu'n chik'ab te yi katrat* yi cu'nak skaxo'l scyuch', nin chin

* **8:1** Ex 19:5; Dt 29.

pajol inca'wl nin e', na qui na chiban tane'n yi inca'wl. ² Lastum e' na qui na chinachon te chipaltil, na wi'nin na chiḡch'in tzaj swetz yi na cho'c tan na'wse'n imbi'. Je chiyole'j: '¡Jun cu'n yol, ilu' kaRyosil yi o' aj Israel!' ³ Poro yi mero bintzij, qui na chiban tane'n yi e'chk takle'n balaj yi chusij che' wa'n te'j. Cha'stzun te ḡchitzajk ḡchik'ab chicontr jalu'.

⁴ "Ja bixe' chireyil cya'n, nin qui nin nchijak swetz ko ba'n nko qui', nin qui'c tzinwutz yi na bixe' jun wi'tz cyajcawil cya'n. Nin ja xcon yi oro tu sakal yi colij cya'n tan banle'n teblal chiryosil, nin tan tu' yi txolbila'tz chichuc cuntu' ja chipo'tzaj quib. ⁵ ¡Axwok aj Samaria, wi'nin na chi'ch inc'u'l te itajtza'kl yi na cxtzanwok tan c'u'laje'n yi jun ne'ḡ wacḡ, yi banij cuntu'! Cha'stzun te wi'nin na chi'ch inc'u'l tzite'j. ⁶ ¿Tona' nin ltz'el yi iya'pl yi axwok aj Israel? Nk'e'tz welblal yi jun ne'ḡ wacḡa'tz, yi ja bnix ita'n. Poro jun cu'n, puch'u'l cu'n sbne' wa'n. ⁷ Cyek'ek' tu' ja ita'w, poro yi icosech yil je' ita'n, i'tz jun chin salchcam† sbne'. Na qui't jal jun icojbil kalel je't icosech ita'n, nin qui't jal jarin ita'n. Ej, yi nink jal, tetz tu' awer nak sbne'. ⁸ Ni'cu'ntz yi jak chiben bek'ol yi e' awernak cyakil yi e' aj Israel, na qui't mu'ḡ tal chixak ḡchiwutz. ⁹ Ya'stzun sbajok scye'j, na ja ḡcha'k tan jakle'n ḡch'eybil cyetz scyetz yi e' aj Asiria. Nin tan paj yi cyajtza'kla'tz, ni'cu'n tzun e' tu jun smaron buru', yi qui na ocon jun yol te'j wi'. Ncha'tz yi e' xonl Efraín, ja cyak' chime'bi'l scyetz yi e' wunaka'tz tan jale'n jun

† 8:7 Pr 22:8; Gl 6:7.

ich'eye'n scyuch'. ¹⁰ Poro qui'c na tak' yi mbi cu'n nchiban, na yi in wetz nocpon tan chixite'n cu'n, nin tul jun tiemp yi xe'tok chan xchiwutz, qui't jal chireyil, nka chibajxom tan chicawe'n.

¹¹ "Ya'stzun sbajok tan paj yi ja cho'c yi e' xonl k'ajtzun Efraín tan banle'n jun c'oloj patbil chitx'ixwatz,[†] yi ntin ja xcon tan xch'uyse'n mas yi quil. ¹² Cu'nak intz'ibal wi'nin chusu'n tan xcone'n cya'n, poro qui na cyak' k'ej, na qui nin na chiban tane'n. ¹³ Tzatzin cu'n e' oc tan toye'n chitx'ixwatz, nin ja baj yi xchi'bel yi e'chk oya'tz cyak'un, poro yi in wetz yi in chiRyosil qui na chintzatzin scye'j, na na ul tx'akx tinc'u'l yi e'chk takle'n cachi' yi na chiban, nin swak'e' chicaws tan yi quil yi na chijuch. Nin nchipakxok junt tir jalen Egipto tane'n. ¹⁴ Ja bnix chumbalaj ca'l chireyil cya'n, poro yi in wetz, yi in txumul cyetz, ja ne'l te chic'u'l. Ncha'tz yi e' aj Judá, ja bnix wi'nin tnum cya'n yi tapij cu'n solte'j, poro tz'ocpon k'a'kl wa'n, nin stz'e'ok cunin yi e'chk balaj ca'la'tz yi bnixnak cyak'un," stzun Kataj Ryos bantz.

9

Yi txolil Oseas scyetz yi e' aj Israel yi at tulbil chicaws

¹ I bin jalu' e'u' aj Israel, quil chitzatzinu'. Quil chitz'itpunu' tan yi tzatzi'n te yi jun balaj chicosechu' chi na chiban yi e' mas tnum. Na ni'cu'n yi txolbila's tu jun wi'tz bnol tetz yi na tzatzin te yi pwok yi na stz'am scye'j yi e' tuch', na yi e'u' cyeru' ja cyaj cyen quilolu' chiRyosilu' tan

[†] **8:11** Ex 20:24.

xome'n iwi' scye'j yi e' mas ryos yi banij cuntu'. Qui tzun chitzatzinu'-tz tan yi balaj chicosechu' na ya'stzun xchojo'nil chiya'plu'. ² Poro qui't jal junt balaj cosech cyanu', nin qui't jal balaj win cyanu'. Nin kol jal mu'x win, quil tz'ak. ³ Yi e'u' xonl k'ajtzun Efraín xchipakxoku' junt tir Egipto tane'n tan paj cyajtza'klu', nin yi e'u' yil choponu' pres Asiria ntin sbajk cumir cyanu' yi xan xchiwutzu'. Qui't chinaje'u' mas tiemp tul yi ama'le'j yi xansa'nt tan Ryos tetz i'. ⁴ Qui't baj ta'al uva cyanu' tan tak'le'n k'ej Ryos. Nin qui't cho'cu' tan toye'n chitx'ixwatzu' junt tir. Nin cyakil yi chiwa'u' yi sjaloktz, i'tz yi e'chk takle'n yi xan kol chibajsaju'. Nin tz'ocpon il c'ol scye'j yi e' yil baj yi jun jilwutz cumira'tz cya'n. Nin qui't jal ama'l tan cyoyilu' yi pama'tz swutz Ryos. ⁵ Qui't jal puntil cyanu' tan ticy'se'n e'chk k'ej yi tajwe'n tan tak'le'n k'ej Kataj Ryos. ⁶ Chelponu' ojk swutz yi chin il yi sbajok. Yi e' aj Egipto scyak'e' ama'l scyeru' tan chinajewe'nu' xchixo'l, poro qui't chu'lu' junt tir tzone'j, na xchimukxoku' le tnum Memfis cwent Egipto. Yi chiryosilu'a's yi sakal cu'n cyelblal, jopxok wutz tan xtze'. Nin sjalok la' tu tx'i'x tul cyakil ama'l yi na xcon cyanu' tan c'u'laje'n e'chk chiryosilu'a'tz.

⁷ E'u' aj Israel, quibit tzaju', ja wi't kocopon txe' cyen yi tiemp tetz chicawsu',* nin ja wi't kocopon txe' cyen yi tiemp yi xchichoje'u' yi quilu'. Tz'elpon chitxumu' tetz yi na tzan Ryos tan chicawse'nu' yil tz'ul yi tiempa'tz. Poro yi e' cyeru' ntin na chitzanu' tan talche'n swetz yi in jun elsanl stzi'

* 9:7 Lc 21:22.

Ryos yi yab, yi qui'c wajtza'kl. Nin na cyalu' yi xtx-olbile'j, tan paj yi chin juntlen nin cyajtza'klu', nin tan paj yi chin wutzile'n nin yi xchi'chbe'n chic'u'lu' swe'j. ⁸ Poro Ryos nchimbixban tan inxcone'n tetz elsanl stzi' i', nin tan inxcone'n chi jun aj ront, tan talche'n scyeru' yi tz'ul chicawsu'† tan Kataj. Poro yi e' cyeru', yi e'u' xonl k'ajtzun Efraín qui na quibitu' inyol, nin na cu' pa'tx cyanu' tzinwutz, nicy't nin le ca'l Kataj, na chi'che't chic'u'lu' swe'j. ⁹ Ja po'tij cunin cyajtza'klu', chi e' banake' yi e' aj Gabaa,‡ poro tz'ul tx'akx cyakil yi quilu'a'tz tc'u'l Kataj, nin tz'ocpon i' tan chicawse'n cuninu' tan yi quilu'a'tz.

Yi e'chk takle'n yi xchitije' yi e' aj Israel tan paj quil

¹⁰ E'u' aj Israel, je yol Kataje'j: “Axwok aj Israel, chumbalaj nin ban tetz wetz, yi ijale'n cunin wa'n. Ni'cu'n iban tzinwutz chi yi na jal jun ch'uyuj uva yi chin k'ant nin tan jun yi na xon tul jun ama'l yi chin skej nin kale qui'cle't a'. Na yi chibene'n wilol yi e' imam ite', chumbalaj nin e' ban tzinwutz. Ni'cu'n chi na kil yi bajx wutz yi wi' ibx yi chin k'ant nin. Poro lastum ja chin cyaj cyen itilol nin ja itak' itib tetz junt ryos yi na bi'aj Baal-peor,§ jun ryos yi banij cuntu', yi chin junt len nin. Yi ticy'e'n tiemp ni'cu'n mban itajtza'kl scyuch' iryosila'tz yi wi'nin na cxpek'wok scye'j. ¹¹ Ej nin tan paj yi jun ajtza'kla'tz, qui't jal chik'ej yi e' xonl Efraín. Na qui't lchijal ka'n. Cho'n xchibne' chi na tx'akxij jun ch'u'l yi na ben joylaj. Qui't chitz'ij mas chinitxa'. Qui't jal mas xna'n yi ch'on wi' xchixo'l.

† 9:8 Is 21:6, 11; Jer 6:17; Ez 3:16-21; 33:1-9. ‡ 9:9 Jue 19:1-30.

§ 9:10 Nm 25:1-5.

Quil cyekaj pwokil mas ni'. ¹² Ej nin yi nink chix-cye' tan chich'uyse'n cobox cyal, chelepon inmajol scyetz. Qui't jal cyen jun chinitxajil. Lastum yi e' wunake'j, yil che' wil cyen. ¹³ Na na wil yi mbi na chiban yi e' xonl Efraín scye'j chinitxajil, na na cho'c cya'n chi ik txuc tu', nin na cho'c tan chijatxle'n nin xchik'ab yi e' aj Baal tan chibiyle'n cu'n,"* stzun Kataj Ryos bantz swetz.

¹⁴ ¡Ma jalu' Ta' tak'tzaj binu' chicaws yi e' wunake'j! ¡Qui'tk cyalaj yi e' xna'n jun cyal, nin qui'tk jal ta'al quim tan chich'uyse'n!

Yi xchi'chbe'n c'u'l Kataj scye'j yi e' xonl Efraín

¹⁵ Ej nin je na tal Kataj Ryose'j: "I'tz le ama'l Gilgal kale nxe'te't cyakil yi e'chk yab ajtza'kla'tz, nin cho'n nin xe'te'n yi xchi'chbe'n inc'u'ltz scye'j. Nocpon tzuntz tan chilaje'n len le weri inca'l. Qui't chimpek' scye'j, na cyakil yi chibajxom e' len cu'n pajol inca'wl. ¹⁶ Ja wi't chilo'on yi e' xonl Efraín wa'n, na ni'cu'n e' tu jun wi' tze' yi ja wi't skej yi ta'kl, nin yi qui't na wutzin. Nin kol jal chinitxajil nocpon tan chibiyle'n cu'n," stzun Kataj bantz.

Xitok e'chk patbil chitx'ixwatz yi e' aj Israel

¹⁷ Yi jun jilwutz wunake'j qui na cyek xchi' yi inRyosil. Cha'stzun te chelpon laju'n ta'n, nin tu' chipa'ca'p tu' tulak e'chk tnum bene'n tzi'n wi munt.

10

¹ Ni'cu'n yi tnum Israel tu jun wi' uva yi jalt nin tan saje'n wak'xuj e'chk k'ab tan e'chk wutz. Poro te yi jale'n mas chiriquil ja bnix mas patbil

* **9:13** Jer 7:31; 19:4, 5; Lv 18:21.

chitx'ixwatz cya'n, nin yi jale'n mas walor chitnumil, ja cho'c tan tak'le'n mas yubel yi e'chk telblal yi chiryosil. ² Cob wi' tane'n chitxumu'n yi e'wunaka'tz, cha'stzun te chitije' chicaws tan paj yi cyajtza'kla'tz. Na tz'ocpon Kataj tan xite'n cu'n yi e'chk patbil chitx'ixwatz. Nin tz'ocpon tan trimpe'n cu'n yi e'chk telblal chiryosila'tz.

³ Ej nin yi e'wunaka'tz scyale': "Qui'c ketz kareyil at jalu', tan paj yi qui na kek xchi' Ryos. Poro ik yi at jun kareyil, qui'c rmeril yi nink jal kuch'eye'n te'j". ⁴ Na yi e'reya'tz na chisuk wi'nin takle'n poro qui na che'l cu'n te'j. Nin ntin na chitzan cwe'se'n chibi' te e'chk trat yi qui'c na tak'. Yi pujle'n xtisya' yi na chiban, ni'cu'n tu jun wi' itzaj yi wenen.

⁵ Wi'nin xchilucne' yi e' aj Samaria tan xo'w, wi'nin xchok'ok, na tz'elepon majij yi ne'x wacx scyetz yi oro cu'n yi na xcon tetz chiryosil, le ama'l Bet-avén.* Cha'stzun te wi'nin xchok'ok yi e'wunak scyuch' yi e' pale', na tz'elpon k'ej yi jun luwara'tz. ⁶ Na yi ne'x wacxa'tz, mben ticy'le'n jale'n Asiria, nin stz'oylok scyetz yi wi'tz chireyil. Yil bajij yi txolbile'j, wi'nin xchitx'ixwok yi e'xonl k'ajtzun Efraín. Yi e' aj Israel xchitx'ixwok tan paj yi mbi sbajok te chiryosil yi banij cuntu' tane'n. ⁷ Ncha'tz sotzok chireyil yi najlij le tnum Samaria. Xtx'akxok chi na ben jun xle'm tze' wi' a'. ⁸ Ej nin xitok yi e'chk ama'l yi xan, cwent yi e'chk ryosa'tz yi banij cuntu' quitane'n, kale na chibene't yi e' aj

* **10:5** Yi yol Bet-avén na elepont: Ca'l kale na chijuchwit wunak quil. Poro yi mero bi' yi luwar i'tz Bet-el, yi na elepont: Ca'l Ryos. 1R 12:26-33; 2Cr 13:8, 9; Am 4:4; 5:5; 7:12, 13.

Israel tan juchle'n quil. Xch'uyok la' tu tx'i'x squibaj yi e'chk patbil chitx'ixwatza'tz, nin scyale' yi e' wunak: "Nilu'nk tzaj yi e'chk wutz tu e'chk ju'wtz skibaj," che'ch sbne'. Na wi'nin xchixobok tetz yi caws Ryos yi tz'ul squibaj.

Yi chicaws yi e' aj Israel yi stk'e' Ryos

⁹ Ej nin je na tal Kataj Ryose'j: "Txe'n nin cyaj quilol yi e' aj Israel yi cyajtza'kla'tz tan juchle'n quil. Jetz yi ate' tzaj le tnum Gabaa jixcuntunin e'-tz tan juchle'n quil! Cha'stzun te copon jun chin oyintzi' wa'n xchixo'l tul yi ite'n nin luwara'tz. ¹⁰ Nocpon tan chicawse'n yil tz'opon yi tiempil. Na chu'l e'chk nación wa'n tan oyintzi' scye'j. Ya'stzun swuleje' tan chicawse'n tan yi quil yi chin wutzile'n nin," chij Kataj bantz.

¹¹ "Ni'cu'n yi e' xonl Efraín tenxchan chitane'n jun tal ne'x wacx yi mans, nin yi tzatzin cu'n ocnak tan yak'pe'n yi triw. Ma jalu' tajwe'n tan je'n jun chin yucu' wa'n te chikul tan bene'n chikinol yi care't. Ncha'tz yi e' aj Judá mben chikinol yi ch'oc. Nin yi e' mas xonl Jacow chocpon tan kinle'n nin yi rastriy. ¹² Na walnak scyetz: Joywok puntil tan banle'n tane'n e'chk takle'n yi jicyuch te'j, bantz jale'n yi imbanl ita'n. Nuc'wok cu'n itajtza'kl, na ja ul tiemp tan ijoyol Kataj junt tir, na kol cxo'c c'ulutxum jak' ca'wl i', quil tz'ul icaws ta'n, ma na tz'ul cojol yi banl i' tzitibaj chitane'n jun balaj a'bal yi na ak'on ba'n tetz cosech. ¹³ Poro yi ax itetz ntin e'chk ajtza'kl ploj na cxtzan tan xtxumle'n. Nin ntin e'chk takle'n ploj na ul tziwutz tan paj yi chin la'j nin axwok.

”Ma jalu', tan paj yi ntin na k'uke' ic'u'l te e'chk icare't tetz oyintzi', nin tan paj yi ntin na k'uke' ic'u'l scye yi e' isanlar, ¹⁴ sbajok tzun jun chin oyintzi'-tz tzite', nin cyakil yi e'chk lmak itnumil copon woc'. Ni'cu'n sbajok tzite' chi mbajij te yi tnum Bet-arbel tan yi rey Salmán, yi chin xo'wbil nin ban, na wi'nin xna'n e' lo'on scyuch' cyal. ¹⁵ Ite'n nin xtxolbila'tz sbajok tzite' yi axwok aj Betel, tan paj yi chin juchul il nin axwok. Squimok ireyil yintaxk ul skil.

11

Yi e' tanum Ryos chin pajol ca'wl nin e' poro ilen nin na pek' i' scye'j

¹ ”Te yi ac'ajil tzaj yi tnum Israel, ja chimpek' scye'j. Nin ja che'l tzaj wa'n Egipto, na e' innitx-ajil. ² Poro yi woque'n tan chimoxe'n tzaj, ja el chiġkansal quib swe'j. Lastum yi e' intanum, na ja cyoy chitx'ixwatz scyetz chiryosil wunak. Nin ja chipat insens ġchiwutz yi e'chk ryos yi banij cuntu' quitane'n. ³ Poro ilen nin ja no'c tan ġchajle'n yi balaj be' scyetz, nin ja no'c tan chichusle'n tan chixome'n swe'j sk'ilcu'n. Poro qui nin pujx cya'n yi i'tz in yi na chintzan tan chiq'uicy'le'n. ⁴ Nternin ja chimpek' scye'j, nin ja chije' inxak'ol, nin ja che' inmaysaj wutz inc'u'l chi ik e' jun tal ni' yi na chitxutxun. Ja chincu' mejlok tan chic'a'che'n tane'n. ⁵ Poro yi e' cyetz qui nin nk'uke' chic'u'l swe'j. Cha'stzun te tajwe'n tan chibene'n pres tan sotze'n chic'u'l chi banake' le tnum Egipto, na ġchicawunk yi e' aj Asiria squibaj. ⁶ Tz'ul jun chin oyintzi' squibaj nin xitu'n cunin sbne' e'chk lmak

chitnumil. Āchixitok bin tan paj yi chin junt len nin cyajtza'kl, na ntin na chitzan tan xtxumle'n yi mbi junt yab ajtza'klil āchibne'. ⁷ Yi e' intanuma'tz qui na chitx'ixpuj cyajtza'kl, qui na chipek' swe'j. Na chiāch'in tan jakle'n āch'eybil cyetz, poro cya'l tz'ocpon tan quich'eye'n.

⁸ "Poro qui'c rmeril yi nink lwil cyen yi axwok itetz yi axwok xonl Efraín. Qui'c rmeril tzincol-cyen axwok aj Israel. Qui'c rmeril nink no'c tan ixite'n cu'n chi mimban te yi tnum Adma, nka ite'n nink cxwulej chi banak Zeboim wa'n.* Na yi walma' nternin na ok' tzite'j. Wi'nin na el to'kl walma' tzite'jwok. ⁹ Wi'nin na chi'ch inc'u'l tzite'j, poro quil no'c tan ixite'n cu'n, yi axwok xonl Efraín. Na yi in wetz in Ryos, nk'e'tz in tu' jun wunak. I ina'tz yi jun yi chin xan nin, yi atin tzixo'l. Na qui nin nnu'l tan isotzaje'n cu'n.

¹⁰ "Tz'ul jun k'ej yil cxomwok swe'j. Chin āch'ink tan imoxe'n tzaj chi na āch'in jun león, nin cho'n cxsajkwok lakak ama'l toque'n tzi'n. Wi'nin iluc-newe'n sbne' yil cxu'lwok swe'j.

¹¹ "Cho'n āchisajk Egipto, nin chu'l swe'j chi jun c'olój ch'u'l. Nin at e' yi cho'n āchisajk Asiria, chi jun c'olój plomā. Swak'e' ama'l scyetz tan chinajewe'n junt tir xe'ak chica'l le chitanume'j. Jun cu'n sbajok yi xtxolbila'se'j, na in Ryos, nin na ne'l cu'n te inyol.

Chin junt len nin cyajtza'kl yi e' tanum Ryos

¹² "Poro yi jalu', e' xonl Efraín ntin la'jil na cyal swetz, nin yi e' mas aj Israel ntin na chijoy puntil tan insuble'n klo'. Ej nin yi e' aj Judá ja chincyaj

* **11:8** Dt 29:23.

cyen quilol, wech in chiRyosil yi ja klo' k'uke' chic'u'l swe'j.

12

¹ "Yi e' aj Efraín ntin na baj cyek'ek' cya'n tane'n, nin cyakil k'ej na chixomnin tan stz'amle'n klo' yi jun jilwutz cyek'ek' yi cho'n na tzaj tele'n tzi'n.* Yi na bixe' chitrat scyuch' yi e' aj Siria scyuch' yi e' aj Egipto, na cyoy balaj aceitil wutz oliw scyetz."

² Cha'stzun te ja cu' jun chin oyintzi' tan Ryos xchixo'l yi e' aj Israela'tz. Stk'e' chicaws yi e' xonl Jacowa'tz tan paj yi e'chk takle'n cachi' yi na chiban. Tz'ocpon bin tan chicawse'n tan yi cyajtza'kl. ³ Ej nin ni'cu'n cyajtza'kl tu tajtza'kl yi k'ajtzun chimam Jacow, na te yintaxk itz'ij oc tan suble'n cu'n yi stzicy.† Ej nin yi toque'n tetz yaj ja pil tib tu Ryos.‡ ⁴ Na ja chipil quib tu jun ángel, nin ja xcy'e' Jacow tan stz'amle'n cu'n. Poro ja ok' i', nin ja jak tetz yi ángel yi nink tz'el k'ajab te'j tan tk'ol banl. Ncha'tz ja xchaj tib junt tir Ryos tetz le ama'l cwent Betel,§ nin ja jilontz tetz. ⁵ Yi bi' yi jun Ryosa'tz i'tz: Yi Ryos yi cya'l na xcy'e' quen te'j. ⁶ Cha'stzun te axwok aj Israel, ba'n tcu'n yi nink cypakxijwok te'j i', chi banak Jacow. Ak'wok itib tan ixcone'n tetz nin tajwe'n yi jicyuch shan te itajtza'kl swutz i'. Ej nin tajwe'n yi ilen nin k'ukek ic'u'l te'j.

* **12:1** Yi jun cyek'ek'a'tz na bi'aj Siroco, i'tz jun cyek'ek' yi chin tz'a'n nin, yi cho'n na saj le ama'l yi skej wutz, nin na chiyobtij wunak ta'n. Os 13:15. † **12:3** Gn 25:26. ‡ **12:3** Gn 32:24-26. § **12:4** Gn 28:10-22; 35:1-14.

⁷ “Na axwok len aj lijens, axwok len subul nak chi quitane'n yi e' aj Canaán yi na xcon ma'lbil cya'n yi nk'e'tz tz'aknak cu'n, na yi itajbil i'tz tan poyse'n chiwutz yi e' lok'ol. ⁸ Ej nin na ital tic'u'l cuntu': O' ric jalu', ja jal jun c'olój kame'bi'l. Ej nin cya'l jun xcyek tan lajluchaxe'n yi ja jal kariquil tan poyse'n tu' chiwutz wunak, cxchijwok na ban. ⁹ Jetz yi itele'n tzaj Egipto yi in wetz in iRyosil, swale' nin tzun tzitetz: Jun cu'n yol cxnajank junt tir wa'n jak' tal mantial tu' chi iban yi itele'n tzaj jak ca'wl e' aj Egipto.

¹⁰ ”Nin ja chixcon yi e' elsanl intzi' wa'n tan txxole'n yi inchusu'n tzitetz. Nin ja inchaj mas txxolbil scyetz chi tul wutzicy' tane'n. Ja chixcon yi e' elsanl intzi'a'tz wa'n tan makle'n klo' iwutz. ¹¹ Yi axwok itetz, at wi'nin iryosil le ama'l Galaad. Wi'nin na itak' itx'ixwatz yi tor scyetz, na na' cuntunin atit patbil itx'ixwatz. Na at jun c'olój patbil itx'ixwatz chi tane'n e'chk muluj c'ub yi at tulak e'chk cojbil.”

¹² Ulk tx'akx chic'u'lu' yi ja oc Kataj Ryos tan q'uicy'le'n yi k'ajtzun Jacow, yi tele'n ojk tan tpone'n le ama'l cwent Aram. Nin te yi at i' tul yi jun ama'la'tz ja oc tetz pstor cne'r, tan lok'che'n yi txkel. ¹³ Ncha'tz ulk tx'akx chic'u'lu' yi ja oc Kataj Ryos tan chiq'uicy'le'n yi e' xonl k'ajtzun Jacowa'tz, nin ja xcon jun elsanl stzi' i' tan chiq'uicy'le'n te yi ate' tzaj Egipto. Nin ja xcon yi jun elsanl stzi' a'tz tan cyelsene'l tzaj xchik'ab yi e' aj Egipto. Ej nin tan ite'n nin elsanl stzi' i'a'tz ocnak i' tan chiq'uicy'le'n te yi ate' tzaj le ama'l yi tz'inunin tu'. ¹⁴ Poro yi e' xonl Efraína'tz, yi e' aj Israel, ja cyak' wi'nin ch'on tetz talma' Kataj Ryos,

nin ja cyak' bis o'kl tetz. Cha'stzun te tajwe'n tan chichojol tircu'n yi quil yi nchijuch swutz i'. Na e' te'n chichoje' yi cyajtza'kla'tz yi chin juntlen nin.

13

Yil chixit cunin yi e' aj Israel tan Ryos

¹ Tenġchan yi na chijilon yi e' xonl Efraín ġchixo'l cmon yi na bajij jun txumu'n, cyakil yi e' mas k'u'j Israel, ja quibit chiyol, na at chik'ej. Poro yi e' xonl Efraín ja chiquim tane'n jalu', nin ja el chik'ej tan paj yi cyoque'n tan lok'e'n wutz yi jun ryos yi na bi'aj Baal. ² Ej nin ilen nin na chitzane't tan juchle'n quil, na na cho'c tan banle'n e'chk chiryosil yi sakal cu'n. Mbi cuntunin e'chk teblalil na chiban cu'n. Nin yi na bnix cya'n na cyal: “Kak'e' katx'ixwatz swutz karyosile'j,” nin cyakil yi e' wunak na cho'c tan stz'uble'n yi e'chk teblal ne'ġ wacġa'tz tan chic'u'laje'n. ³ Cha'stzun te ġchixitok yi e' aj Israel chi na ban sbak' jalchan yi tu na tzaj cuntun' yi na je'ul k'ej. Nka ġchixitok chi tane'n k'ab che'w yi jalcunin na xit yi na je'ul k'ej. Nka chelpon xit chi na ban stz'isil triw yi na el chit tan cyek'ek'. Ej nin ġchixitok chi na ban sib yi tu na tzaj cuntun' tul cyek'ek'.

⁴ Ej nin je na tal Kataj Ryose'j: “Yi in wetz in iRyosil jetz yi atix tzaj jak' ca'wl Egipto. Ntin cu'n in iRyosil, na ntin cu'n in, in colpinl itetz. ⁵ Ej nin no'cnakin tan iq'uicy'le'n te yi atix le ama'l yi tz'inunin tu', yi chin skej nin.

⁶ ”Poro yi jale'n wi'nin icosech, yi qui nin ncx-cye'wok tan bajse'n, ja tzun itocsaj itibtz nim tu itajtza'kl, nin ja ne'l te ic'u'l. ⁷ Cha'stzun te nocpon

chi jun león tane'n yi na tzan tan ich'iwe'n xlaɟ be'. Ej nin nocpon chi jun leopardo yi nternin na wutz cyen tzite'j tan ibajse'n te yi na cxonwok tbe'. ⁸ Nocpon tan ibiyle'n cu'n chi na ban jun tij oso yi na tzan tan joyle'n yi tal ne'x̃ tal yi ja tx'akxij. Nin nocpon tan katzle'n cu'n italma', nin cxbajkwok wa'n tane'n chi na ban jun león tan bajse'n yi x̃chib. Nocpon tan ikatzle'n cu'n chi na ban jun smaron txuc yi at we'j te'j. ⁹ Axwok aj Israel, nocpon tan ixite'n cu'n, nin cya'l jun xcyek tan inmakle'n. ¹⁰ ¿Na' tzun ate't yi e' ireyila'tz yi ilen nin ja cho'c tan iclaxe'n klo'? ¿Nin na' ate't yi e' wi'tz ajcaw yi ja ijakwok swetz? Cya'l jun at jalu'. ¹¹ Ja chi'ch inc'u'l tzite'j yi wak'ol ireyil. Nin na chi'che't inc'u'l yi cyele'n wa'n.

¹² "Tz'iba'nt cyakil yi itajtza'kl cachi' wa'n, nin tz'iba'nt cyakil itil wa'n. ¹³ Ni'cu'n axwok tu jun ni' yi ja opon tiempil tan tule'n itz'ok, poro qui na pujx ta'n yi mbi'tz tajwe'n tan bnol tan tule'n wuskil. ¹⁴ Qui't tzun no'ctz tan cyelse'n liwr tk'ab yi julil alma'. Nin quil no'ctz tan chicolpe'n tk'ab quimichil. Lo'k tz'ul x̃chamil yi quimichil. Lo'k tz'ul x̃chamil yi julil alma' tan chixite'n cu'n.* Juncu'n quil tz'elepon ink'ajab scye'j, nin quil tx'ixpuj yi wajtza'kla'tz. ¹⁵ Yi nink chiwutzin yi e' aj Israel chi na ban jun wi' buch, chucu'l tzun chicontr tan majle'n cyakil chime'bi'l, chi na ban yi jun cyek'ek' yi cho'n na saj tele'n tzi'n, tan stz'e'se'n cyakil yi a' yi na itz'ij le chitanum. Na chu'l chicontr tan majle'n len cyakil chime'bi'l yi wi'nin jamel. ¹⁶ Yi e' aj Samaria x̃chitije' q'uixc'uj,

* **13:14** Is 25:8; Ez 37:12; 1Co 15:55.

tan paj yi ja chipaj inca'wl yi in wetz, yi in chiRyosil. Cha'stzun te xchiquimok tan spar nin yi chinitxajil chijepon jo'li'n wutz c'ub, nin yi e' ch'on wi', katzij cu'n sbne' chic'u'l.

14

Yi toque'n Oseas tan chimoxe'n yi e' xonl Israel tan chixome'nt te'j Kataj Ryos

¹ "E'u' aj Israel, yi e'u' yi ja chibenu' tul il tan paj cyajtza'klu' cachi', chipakxoku' tan chixome'nu' te Kajcaw yi kaRyosil. ² Chipakxoku' swutz Kajcaw, nin ba'n lcyalu' tetz: 'Ta' cuyu' kapaj katx'ok'be'n, nink kujiju' yi kak'ajsbil yi na katzan jalu' tan toye'n teru'. ³ Na yi e' aj Asiria quil chixcye' tan kacolche'n. Ncha'tz quil kaclax mpe nink xcon chej ka'n, na quil ke'l liwr xchik'ab kacontr. Max c'u'lu' Ta', na qui't lkal ilu' karyosil tetz alchok e'chk takle'n yi banij cuntu' kak'un. Na ntin ilu' teru' na el k'ajabu' scye'j yi e' tal me'ba'.' Chumbalaj nin yi nink cyalu' yi jun yola'se'j."

Yi sukil Kataj Ryos jun ac'aj itz'ajbil scyetz cyakil yi e' xonl Israel

⁴ Ej nin je na tal Kataj Ryose'j: "Nocpon tan ttx'ixpe'n yi cyajtza'kl yi chin junt len nin. Nk'e'tz klo' tajwe'n, poro chimpek'okt scye'j. Na qui't chi'ch inc'u'l scye'j. ⁵ Swak'e' chibanl yi e' xonl Israel chi na ban k'ab che'w tan ttxa'xe'n e'chk balaj buch. Nin mben cyakan ttx'otx' tane'n. Quil chiyucan mu'x tal. Chocopon chi tane'n yi wutz Líbano. ⁶ Nchiben lo'on chitane'n yi e'chk k'ab wi' oliw yi chin yube'n nin. Nin mben lo'on chic'o'cal chi na ban yi xan tze' yi na jal Líbano.

⁷ Ĥchitz'ok junt tir yi e' xonl Israel, nin nocpon tan chiq'uicy'le'n. Ĥchich'uyok wa'n chi na ch'uy yi balaj triw. Sjalok chixu'mil chi na jal xu'mil yi balaj wutz uva. Nin sjalok chik'ej, chi yi k'ej yi ta'al uva yi na jal le ama'l cwent Líbano. ⁸ Ej nin scyale' yi e' xonl Efraín: Qui'ct chixac yi e'chk ryos yi banij cuntu' quitane'n sketz. Nin yi Kataj Ryos stale': Yi in wetz in yi jun yi na no'c tan chiq'uicy'le'n yi e' intanuma'tz, ej nin ni'cu'n wutane'n chi jun wi' tze' yi txa'x cuntunin xaktz. Nin cho'n sjalok yi e'chk takle'n yi tajwe'n scyetz swe'j," stzun Kataj bantz.

Wi'tzbil yol

⁹ Lo'k tz'el chitxum yi e' wunak yi tz'aknak cu'n cyajtza'kl te yi xtxolbila'se'j, yi e' wunak yi na chiq'uicy'lej quib tk'ab jun il yi at ĥchiwutz. Na chin jicyuch nin yi ĥchusu'n tu yi ca'wl Kataj yi at tul. Ej nin yi e' balajnak na chixom te'j. Poro yi e' mal nak, na chiye' tzotp te ca'wl i'.

Yi Antiw Bible / Yi Ac'aj Testament Bible in Aguacateco (GT:agu:Aguacateco)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Aguacateco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011-02-18, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The Bible

in Aguacateco

**© 2011-02-18, Wycliffe Bible Translators, Inc.
All rights reserved.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21
